

Prístup k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia - Nemecko

Din il-paġna ġiet tradotta awtomatikament u l-kwalità tagħha ma tistax tkun garantita.

1. Ústavné základy
2. Súdnictvo
3. Prístup k informáciám
4. Prístup k spravodlivosti za účasti verejnosti
5. Prístup k spravodlivosti proti konaniu alebo opomenutiu
6. Iné prostriedky prístupu k spravodlivosti
7. Aktívna legitímácia
8. Právne zastúpenie
9. Dôkazy
10. Súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania
11. O trovách
12. Mechanizmy finančnej pomoci
13. Včasnosť
14. Ďalšie otázky
15. Postavenie cudzincov
16. Cezhraničné prípady

I. Ústavné základy

V článku 20a nemeckej ústavy, „Grundgesetz“, sa uvádza, že štát chráni prirodzené základy života a zvieratá, a to prostredníctvom právnych predpisov, výkonnej moci a súdov.

V tomto článku sa však nestanovuje všeobecné právo na čisté životné prostredie, ktoré si môžu občania uplatňovať priamo v rámci správneho alebo súdneho konania. Odsek 4 poskytuje článok 19, sa môže obrátiť na všeobecné súdy, že každý, koho práva sú porušené zo strany verejného orgánu.

Ďalšie dôležité ustanovenia ústavy sa týkajú zodpovedností spolku (Bund) a spolkových krajín (Länder). Článok 72 definuje ochrany prírody a regionálneho plánovania, pokiaľ sa spolkové krajiny majú legislatívnu právomoc, pokiaľ spolok v týchto oblastiach neprijal právne predpisy. Právne predpisy o všeobecných zásadách, ktorými sa riadi ochrana prírody, zákony o ochrane druhov a morského života, patria do právomoci spolku.

Všeobecné pravidlá medzinárodného práva sú neoddeliteľnou súčasťou spolkového práva. Medzinárodné zmluvy si vyžadujú implementáciu prostredníctvom uzákonenia spolkového práva. Európske právo je za určitých podmienok priamo uplatniteľné v prípade, že ho spolok alebo spolkové krajiny netransponujú do vnútroštátneho práva [1].#1 Po približne jeden a pol roku táto situácia skončila zmenou nemeckých právnych predpisov v tejto záležitosti (Umweltrechtsbehelfsgesetz – zákon o opravných prostriedkoch vo veciach životného prostredia), ktorá nasledovala po rozsudku Súdneho dvora Európskej únie a nadobudla účinnosť 2013. januára 29.

II. Súdnictvo

Nemecké súdy sú nezávislé a majú svoju vlastnú správu. Organizáciu súdov a rozsah súdnej právomoci definuje právo. Existujú súdy na úrovni spolkových krajín, ako aj na úrovni spolku. Spolkové ústavné súdy a ústavné súdy spolkových krajín nie sú

súčasťou bežného súdneho systému. Ich právomoc je obmedzená na záležitosti, ktoré sa priamo týkajú otázok súvisiacich s ústavou. Občania však môžu požiadať ústavné sudy, aby preskúmali, či ich ústavné práva boli porušené (prostredníctvom tzv. Verfassungsbeschwerde, t. j. ústavnej sťažnosti), čo je dôležitým prvkom nemeckého právneho systému ako celku.

Nemecký súdny systém je rozvetvený. Do právomoci všeobecných súdov patria súkromnoprávne a trestnoprávne veci. Správne sudy a špecializované sudy, na ktoré sa vzťahujú osobitné a do určitej miery aj odlišné pravidlá,

- sú zodpovedné za veci týkajúce sa
- pracovného práva,
- daňového práva a
- sociálneho práva.

Veci s environmentálnym aspektom patria vo všeobecnosti do právomoci správnych súdov. Správne sudy majú trojstupeňový systém:

- Správne sudy (zvyčajne niekoľko v každej spolkovej krajine),
- Vyššie správne sudy (zvyčajne jeden zodpovedný za každú spolkovú krajinu),
- Spolkový správny súd (v Lipsku).

Správne sudy ako najnižšia úroveň sú vo všeobecnosti súdmi prvého stupňa s možnosťou podať opravný prostriedok na vyššie správne sudy a následne na spolkový správny súd. V niektorých záležitostiach životného prostredia, najmä pokiaľ ide o infraštruktúru, je však príslušný iba spolkový správny súd, takže existuje iba jeden stupeň bez možnosti podať opravný prostriedok. Týka sa to súdnych sporov v súvislosti s viacerými postupmi schvaľovania plánu napr. v oblasti

- Železničnej infraštruktúry,
- Vnútroštátnych medzimestských ciest,
- Vnútroštátnych vodných ciest.

V Nemecku neexistujú žiadne osobitné sudy zodpovedné za otázky týkajúce sa životného prostredia. Väčšina súdov má však komory, ktoré sa špecializujú na právo životného prostredia.

Účelový výber právomoci (tzv. forum shopping) nie je v Nemecku bežnou praxou. Právomoc súdov je navyše jasne vopred stanovená zákonom. V prípade pochybností musia sudy overiť, či vec patrí do ich právomoci, a následne vylúčiť právomoc iných súdov.

V prípade predloženia veci súdu musia navrhovatelia preukázať, že je „porušené ich vlastné právo“. „vlastné právo“ znamená predovšetkým, že vo všeobecnosti nie je možné tvrdiť, že práva niekoho iného (alebo „práva prírody“ atď.) boli porušené. Druhým aspektom „vlastného práva“ je: Nestačí, aby nebola dodržaná právna norma, ale aby bolo možné predložiť vec súdu, navrhovateľ musí preukázať, že nedodržaná právna norma by takisto priznala osobitné právo na neho.

V záležitostiach životného prostredia môže byť koncepcia „porušovania vlastných práv“ pre navrhovateľov prekážkou. Mnohé právne predpisy v oblasti ochrany životného prostredia nepriznávajú práva fyzickým osobám. V prípade porušenia takejto právnej normy sa žiadna fyzická osoba nemôže obrátiť na súd a tvrdiť, že boli porušené jej vlastné práva. Táto koncepcia dlho znamenala, že nikto sa nemohol obrátiť na súd, keď neboli dodržané právne predpisy „len“ na ochranu životného prostredia. Situácia sa zmenila, keď nové právne predpisy vytvorili možnosť pre formálne registrované environmentálne organizácie napadnúť porušovanie aspoň niektorých právnych predpisov v oblasti životného prostredia.

Sudy majú vo všeobecnosti kasačné práva vo vzťahu k správnym rozhodnutiam. Systém rozdelenia právomocí ponecháva rozhodnutia v správnych veciach na správnych orgánoch. V niektorých prípadoch, keď je možné len jedno rozhodnutie, sa v súdnom rozsudku bude požadovať osobitné rozhodnutie správneho orgánu.

III. Prístup k informáciám

V prípade sporov podľa zákona o informáciách v oblasti životného prostredia, Umweltinformationsgesetz (UIG), (a podobných aktov spolkových krajín) je možné postupovať podľa správneho práva. Každé rozhodnutie týkajúce sa žiadostí o informácie, ktoré vydal správny orgán, sa považuje za správny akt, v prípade ktorého je potrebné najprv podať opravný prostriedok v rámci námietkového konania podľa článkov 68 až 73 Správneho súdneho poriadku (Verwaltungsgerichtsordnung, VwGO), pokiaľ toto správne preskúmanie nevyklučujú právne predpisy spolkových krajín. Navrhovateľ môže podať opravný prostriedok na správnom súde v prípade, že odpoveď nie je v jeho prospech. V prípadoch, keď sa na žiadosť o informácie vôbec neodpovie, možno priamo

na správnom súde podať žalobu pre nečinnosť (opomenutie). V niektorých spolkových krajinách sprostredkujú ombudsmani pre zákony o slobodnom prístupe k informáciám aj záujmy týkajúce sa environmentálnych informácií. Tieto orgány však nemajú právne záväzky ani pridelené úlohy.

Podľa článku 5 bod 4 UIG v prípade čiastočného alebo úplného zamietnutia žiadosti musí byť osoba žiadajúca o informácie informovaná o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiu a o orgáne, ktorému má byť opravný prostriedok adresovaný, ako aj o lehote, v rámci ktorej možno opravný prostriedok podať.

Procesné pravidlá týkajúce sa žiadostí o informácie: Žiadosti možno podať ústne alebo písomne. Námietskove konanie sa musí uskutočniť v písomnej forme alebo formou úradného záznamu s uvedením orgánu, ktorý odmietol poskytnúť informácie, v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia. O rozhodnutí, ktorého sa námietka týka, vedie záznam vyšší správny orgán. Opravný prostriedok na súd musí byť podaný v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia o námietke žiadateľovi.

Súdy môžu nariadiť, aby sa informácie zverejnili čiastočne alebo úplne. Existuje niekoľko rozsudkov týkajúcich sa vymedzenia pojmu environmentálne informácie, dôvodov zamietnutia, určenia orgánov, ktoré majú povinnosti podľa UIG, a práv žiadateľov, ktorí sa obracajú na nemecké súdy (pozri <http://www.umweltinformationsrecht.de/urteile.html>, len v nemčine).

Vo všeobecnosti sú správne orgány povinné poskytnúť súdu všetky materiály podľa § 99 odsek 1 veta 1 VwGO správneho súdneho poriadku (Verwaltungsgerichtsordnung – VwGO). Tieto materiály by sa mali sprístupniť aj navrhovateľovi, čo však v konaní týkajúcom sa prístupnosti dokumentov nie je vo všeobecnosti žiaduce. Správne orgány tak môžu odmietnuť poskytnutie materiálov podľa § 99 ods. 1 veta 2 VwGO. Od roku 2001 je možné, aby nemecké súdy preskúmali sporné informácie v rámci neverejného konania.

IV. Prístup k spravodlivosti za účasti verejnosti

Zákon stanovuje účasť verejnosti na určitých správnych konaniach o plánoch alebo projektoch veľkého významu.

Postupy udeľovania povolení

Investor podá žiadosť po neformálnom konaní medzi orgánom udeľujúcim povolenie a investorom. Účasť verejnosti sa umožňuje prostredníctvom verejného oznámenia. Podľa zákona sa vyžaduje uverejnenie oznámenia vo vestníku príslušného odvetvia a na internete alebo v regionálnom denníku. Čoraz viac nemeckých orgánov uverejňuje oznámenia na internete. Po oznámení sú dokumenty prístupné počas aspoň jedného mesiaca na mieste, kde bude mať projekt pravdepodobne vplyv na životné prostredie. Dokumenty sú často prístupné aj v najbližšom väčšom meste. Počas dvoch týždňov od uverejnenia, zatiaľ čo sú dokumenty prístupné verejnosti, môžu občania proti projektu podať námietky. Po uplynutí šesťtyždňovej lehoty od uverejnenia oznámenia sú všetky námietky vylúčené, to znamená, že orgán udeľujúci povolenie nie je povinný zohľadniť ich vo svojom rozhodnutí. Námietkami môžu byť argumenty proti projektu alebo návrhy na optimalizáciu. Vo väčšine prípadov je na orgánoch, aby rozhodli, či dôjde k stretnutiu, na ktorom by zástupcovia verejnosti mohli predniesť svoje námietky a argumenty, o ktorých by sa verejne diskutovalo. Orgány často rozhodnú v prospech verejnej diskusie. Ak strany namietajúce proti projektu zistia, že rozhodnutím orgánu bolo porušené právo životného prostredia a osobné práva strany, môžu podať návrh na začatie konania proti rozhodnutiu. Niekoľko rozhodnutí o povolení č. námietkové konanie v rámci vyššieho správneho orgánu, namietajúca zmluvná strana sa môže podať žalobu na správny súd hneď ako sa prijme rozhodnutie.

Správny súd preskúma prípustnosť žaloby (t. j. porušenie práva životného prostredia, v prípade individuálnej žaloby aj práva tretích strán a preklúziu). Ak je žaloba prípustná, potom sa preskúmajú všetky zjavné porušenia práva životného prostredia, ako aj procesné práva.

Právne záväzné mestské územné plány (Bebauungspläne) môžu súdy preskúmať dvoma spôsobmi:

- Ak je niekto priamo dotknutý rozhodnutím o stavebnom povolení (ak napadne stavebné povolenie ako sused atď.), môže v prípade, že je to pre danú vec relevantné, zároveň požiadať o preskúmanie príslušného územného plánu, a ak existujú náznaky, že územný plán môže byť protiprávny. Ak súd zistí, že územný plán obsahuje závažné chyby, vyhlási ho vo vzťahu k dotknutým účastníkom konania za neplatný (kontradiktórne konanie), nie však vo vzťahu k širokej verejnosti. Toto konanie často nemá skutočný dosah na životné prostredie, ale zaoberá sa skôr osobitnými nerovnováhami na mieste, ktoré sa týkajú susedov projektu.
- Preskúmanie zamerané proti záväznému územnému plánu je možné tiež, ale len do jedného roka po úradnom zverejnení. Nie všetky nedostatky a nezrovnalosti územného plánu vedú k jeho neplatnosti. Záväzný územný plán bude vyhlásený za neplatný len v prípade, ak súd zistí najmenej jednu zo „závažných“ nezrovnalostí uvedených v zákone alebo uznaných

právmocou. Ak je územný plán napokon vyhlásený za neplatný v tomto všeobecnom preskúmaní, je z právneho hľadiska „neplatný so spätnou účinnosťou“ (ex tunc) a týkajúce sa všetkých (inter omnes), čo znamená, že daná oblasť je z právneho hľadiska považovaná za neplánovanú priestore, a tým sa uplatňujú právne predpisy pre neplánované oblasti.

Prípravné územné plány (Flächennutzungspläne) a iné, všeobecnejšie, normatívne plánovacie rozhodnutia nemožno preskúmať priamo tak, ako je to možné v prípade právne záväzných územných plánov. V tomto prípade je možné len nepriame preskúmanie, ak je územný plán relevantný pre povolenie konkrétneho projektu.

Súdy preskúmajú procesnú a vecnú zákonnosť rozhodnutí založených na EIA [2], nie však postupy EIA ako také, ani jednotlivé kroky postupov EIA, ako sú napríklad rozhodnutia o predbežnom overovaní alebo o vymedzení rozsahu pôsobnosti.^{#2} Dôvodom je skutočnosť, že EIA bolo začlenené do systému existujúcich právnych postupov udeľovania povolení a v nemeckom práve nebolo ustanovené ako osobitná forma konania.

Všeobecne platí, že porušenie len procesného pravidla vedie k zrušeniu rozhodnutia, keď toto porušenie mohlo mať vplyv na rozhodnutie. Plánovanie projektu musí prejsť niektorými zmenami s cieľom napraviť porušenie. Len ak dôjde k tzv. základným chybám konania, teda chybám, ktoré sa bez ohľadu na výsledok konania považujú za podstatné podľa zákona, bude to mať za následok zrušenie rozhodnutia.

Na legitimáciu v súdnom konaní je potrebné zúčastniť sa na konzultácii s argumentmi, ktoré sa neskôr prednesú pred súdom (zásada preklúzie). To platí pre jednotlivcov a mimovládne organizácie – účasť je povinným predpokladom súdneho konania.

Keďže EIA nemôže byť pred nemeckými súdmi prejednané oddelene (pozri vyššie) – súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania v súvislosti s EIA nie je v Nemecku možný.

Súdy môžu teoreticky preskúmať konečné -decisions IPPC [3].^{#3} V praxi k tomu dochádza zriedka, pretože investor má právo na povolenie, ak spĺňa všetky zákonom predpísané podmienky, najmä tie, ktoré sú uvedené v zozname spolkového zákona emisií (Bundes-Immissionsschutz-Gesetz – BImSchG – Control Act), a takisto by mohol podať žalobu s cieľom vykonať rozhodnutie. Jednotlivci a akreditované environmentálne mimovládne organizácie môžu podať žalobu proti rozhodnutiam o IPKZ.

Ak navrhovateľ tvrdí, že došlo k porušeniu procesných práv, súd preskúma postup a rozhodne, či je porušenie také závažné, že vedie k zrušeniu rozhodnutia.

Účasť na verejnej konzultácii v rámci rozhodnutia o IPKZ je takisto povinným predpokladom súdneho konania (zásada preklúzie). Súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania je v prípade IPKZ možný. Ak správny orgán alebo súd povolil okamžité vykonanie rozhodnutia o IPKZ, nemá žaloba proti rozhodnutiu odkladný účinok. S cieľom dočasne pozastaviť výkon rozhodnutia o IPKZ musí navrhovateľ dodatočne požiadať o reštitúciu odkladného účinku.

V. Prístup k spravodlivosti proti konaniu alebo opomenutiu

Podľa článku 1004 v spojení s článkom 906 občianskeho zákonníka (Bürgerliches Gesetzbuch – BGB) možno priamo na súd podať len žaloby o náhradu škody proti súkromným osobám. Žaloby môžu predložiť susedia (vlastníci, nájomcovia alebo koneční vlastníci). Neexistuje žiadne všeobecné vymedzenie vzdialenosti od zdroja emisií – závisí to od vplyvu emisií v konkrétnej veci. Do hodnoty sporu 5 000 EUR je príslušný okresný súd a v prípade vyššej hodnoty sú príslušné spolkové súdy. Všetky dôkazy v prípade žaloby o náhradu škody musí poskytnúť navrhovateľ. Existuje málo prípadov v záležitostiach životného prostredia, ktoré sa zakladajú na žalobách o náhradu škody, pretože cieľom navrhovateľa je zvyčajne ukončenie emisií alebo rušivého vplyvu, zriedka je to peňažná náhrada škody.

Všetky ostatné žaloby sa musia spracovať v súlade s trestným právom alebo právom v oblasti zodpovednosti. Každý môže podať obvinenie podľa trestného práva v ústnej alebo písomnej forme polícii, správny orgánom alebo prokuratúre. Silnejším nástrojom je žiadosť o stíhanie. Stíhaním sa zaoberajú útvary prokuratúry.

Proti štátnym orgánom sa môže vydať súdny príkaz vykonať určité opatrenie, priamo voči súdom však vo veľmi výnimočných prípadoch. Napríklad obyvatelia veľmi znečistených ulíc môžu donútiť oddelenie cestnej premávky prijať opatrenia proti hluku a výfukovým plynom. Obyvatelia však musia preukázať, že správny orgán porušil platné právne predpisy v oblasti životného prostredia alebo neimplementoval účinné právne predpisy. V prípade cestnej dopravy (Straßenverkehrs-Ordnung StVO, § 35 – doprava). Dôvody na takéto žaloby sú v nemeckých právnych predpisoch zriedkavé.

[4], smernica o zodpovednosti sa implementuje prostredníctvom nemeckého zákona o environmentálnych škodách (Umweltschadengesetz – AKT).^{#4} V záležitostiach environmentálnej zodpovednosti sú príslušné orgány na úrovni spolkových krajín (Länder). Spolkové krajiny stanovujú zodpovednosť vo vyhláske. Spoločnou normou je, že za environmentálne škody sú zodpovedné spolkové štátne environmentálne agentúry.

Žiadosť o prijatie opatrenia môže predložiť dotknutá osoba alebo environmentálna mimovládna organizácia. Dotknuté osoby sú tie osoby, ktorých práva sú poškodené v dôsledku environmentálnej škody. Ide najmä o škody na ich majetku alebo poškodenie zdravia. Environmentálne MVO musia byť registrované podľa článku 3 zákona o opravných prostriedkoch vo veciach životného prostredia (Umweltrechtsbehelfsgesetz – UmwRG). V prípade žiadosti o prijatie opatrenia neexistuje žiadny osobitný formát. Žiadosť by mala obsahovať tieto časti:

- Odosielateľ
- Opis environmentálnej škody

i., čo sa stalo?

II. Kde sa to stalo?

III. Ako sa to stalo?

IV. Kto je pravdepodobne zodpovedný?

- Žiadosť o prijatie opatrenia
- Vysvetlenie

Úplné dôkazy nie sú potrebné – – postačuje vierohodný opis škody.

Ak správny orgán neprijme opatrenie alebo opatrenie prijme s oneskorením v prípade, keď sú zistené environmentálne škody, environmentálne MVO môžu proti nemu podať žalobu. Článok 2 zákona o opravných prostriedkoch vo veciach životného prostredia sa uplatňuje na požiadavky, ktoré musia MVO splniť, ak chcú podať žalobu. V prípade, že sa uskutočnilo konanie s cieľom stanoviť opatrenia na obnovu poškodenej oblasti, MVO sa na ňom musia zúčastniť a vyjadriť svoje námietky.

VI. Iné prostriedky prístupu k spravodlivosti

V záležitostiach životného prostredia neexistujú žiadne ďalšie opravné prostriedky.

Ombudsmani sú k dispozícii iba v súkromnom kontexte – napríklad v denníkoch atď. – a nešpecializujú sa v záležitostiach životného prostredia. Za prístup k informáciám sú podľa zákonov o slobodnom prístupe k informáciám (Informationsfreiheitsgesetze – na úrovni spolku a spolkových krajín) zodpovední aj niektorí komisári na ochranu údajov. Zvyčajne sú dobre oboznámení so zákonom o environmentálnych informáciách, pretože v záležitostiach životného prostredia je prístup oveľa širší. Konajú ako mediátori medzi držiteľmi informácií a navrhovateľmi. Pre záležitosti životného prostredia existujú špecializovaní prokurátori, ktorí úzko spolupracujú s policajnými útvarmi. Tieto útvary monitorujú dodržiavanie trestného práva v oblasti životného prostredia, ako aj environmentálnych noriem vo všeobecnosti.

VII. Aktívna legitímácia

Aktívna legitímácia	Správne konanie	Súdne konanie
Jednotlivci	konceptia porušovania vlastných práv	konceptia porušovania vlastných práv
MVO	Vo všeobecnosti: ako fyzické osoby v osobitných veciach v oblasti životného prostredia stanovených zákonom: dodatočná aktívna legitímácia s cieľom presadzovať environmentálny záujem, musia byť splnené viaceré požiadavky	Vo všeobecnosti: ako fyzické osoby v osobitných veciach v oblasti životného prostredia stanovených zákonom: dodatočná aktívna legitímácia s cieľom presadzovať environmentálny záujem, musia byť splnené viaceré požiadavky
Iné právnické osoby	konceptia porušovania vlastných práv	konceptia porušovania vlastných práv
Ad hoc skupiny	konceptia porušovania vlastných práv	konceptia porušovania vlastných práv
Zahraničné MVO	Vo všeobecnosti: ako fyzické osoby	Vo všeobecnosti: ako fyzické osoby

	v osobitných veciach v oblasti životného prostredia stanovených zákonom: dodatočná aktívna legitimácia s cieľom presadzovať environmentálny záujem, musia byť splnené viaceré požiadavky	v osobitných veciach v oblasti životného prostredia stanovených zákonom: dodatočná aktívna legitimácia s cieľom presadzovať environmentálny záujem, musia byť splnené viaceré požiadavky
Iné subjekty [5]# 5	konceptia porušovania vlastných práv	Preklúzia, koncepcia porušovania vlastných práv

Štátne inštitúcie iné ako orgány, ktoré sú priamo zapojené do vecí, nemajú vo veciach životného prostredia aktívnu legitimáciu.

VIII. Právne zastúpenie

Na súde prvého stupňa nie je právne zastúpenie povinné, Na súdoch vyššieho stupňa však áno. Napriek tomu takmer všetky súdne konania na prvom stupni prebiehajú pod dohľadom právnik, pretože konania vo veciach životného prostredia sú také zložité, že laici nemôžu dohliadať na všetky právne dôsledky. Špecializovaní právnici v oblasti životného prostredia poskytujú poradenstvo vo všetkých fázach konania od verejných konzultácií, aby sa zabránilo preklúzii fyzickej osoby alebo organizácie pred súdom. To znamená, že právne zastúpenie v Nemecku zohráva kľúčovú úlohu. Služby právnikov v oblasti životného prostredia často vo veľkej miere presahujú bežné právne poradenstvo. Títo právnici veľmi úzko spolupracujú s navrhovateľmi a V mnohých prípadoch sú odpovede spoluautorstvom právnikov v oblasti životného prostredia a iných odborníkov na príslušné otázky.

Jedným zo spôsobov, ako sa spojiť s právnikom, je obrátiť sa s otázkou na MVO. Takmer všetci právnici majú webovú stránku s informáciami o ich špecializácii, referenciách, službách, ktoré poskytujú, a cenách. Niektorí právnici spolupracujú prevádzkovať portál, na ktorom kontaktné údaje a odkazy na ich príslušné webové stránky možno nájsť. <http://www.umweltanwaelte.de/> Niektorí právnici v oblasti životného prostredia spolupracujú so sieťou IDUR Informationsdienst Umweltrecht (informačná služba v oblasti práva životného prostredia. <http://www.idur.de/> Pre členské organizácie vydávajú spravodajcu a organizujú semináre o platnej právomoci a nových právnych predpisoch a poskytujú aj počiatočné poradenstvo.

IX. Dôkazy

V prípade, že správne súdy rozhodujú o záležitostiach životného prostredia, nemusia sa obmedzovať len na informácie predložené účastníkmi konania. Súdy môžu (a v náležitých prípadoch musia) preskúmať skutočnosti vo vlastnom mene a tiež predložiť svoje dôkazy (vyšetrovanie z úradnej moci). V praxi je však najmä úlohou navrhovateľov dokázať, že ich tvrdenia sú odôvodnené. Na tento účel sa často musia spoliehať na znalecké posudky. Environmentálne organizácie preto spolupracujú so znalcami v jednotlivých oblastiach ochrany životného prostredia a platia im odmeny za poskytnutie dôkazov.

Nové dôkazy sa môžu predložiť len za veľmi obmedzených okolností. Vo všeobecnosti existujú veľmi prísne pravidlá, v ktorých sa vyžaduje, aby sa všetky dôkazy relevantné pre danú vec predložili čo najskôr, t. j. často v čase, keď orgány rozhodujú o udelení povolenia na projekt. Ak fyzické osoby alebo organizácie neoznámia svoje obavy v tomto rannom štádiu vývoja projektu, svoje tvrdenia nemôžu predložiť v neskoršom súdnom spore. Treba však zdôrazniť, že napriek ustanoveniam týkajúcim sa predkladania námietok v rámci správneho konania v danej lehote, nové dôkazy môžu byť predkladané vo všetkých štádiách konania, dokonca aj na konečnom súdnom pojednávaní.

Súdy sú nezávislé a môžu preskúmať dôkazy s cieľom posúdiť, či došlo k porušeniu práva, a zhodnotiť závažnosť porušenia.

Súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého X.

Opravný prostriedok alebo žaloba, ktoré sú predložené proti správne rozhodnutiu, majú vo všeobecnosti odkladný účinok. Z tohto pravidla je však niekoľko výnimiek. Neexistuje žiaden odkladný účinok vo viacerých prípadoch stanovených zákonom, najmä ak osobitné právne predpisy odkladný účinok vylučujú – čo platí vo väčšine záležitostí životného prostredia.

Ak neexistuje žiadny odkladný účinok, správne rozhodnutie je platné a môže sa bezodkladne vykonať, bez ohľadu na opravný prostriedok alebo žalobu, pokiaľ navrhovateľ nepožiadá súd výslovne udeliť odkladný účinok a súd súhlasí.

Súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania je vo všeobecnosti v súdnych konaniach možný. V záležitostiach životného prostredia zohráva dôležitú úlohu, napr. keď hrozí nezvratné poškodenie prírodných zdrojov. Súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania je určený proti správne rozhodnutiu.

Pri žiadosti o súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania musí navrhovateľ preukázať, že žaloba by bola prijateľná aj ako bežná žaloba. S cieľom získať súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania musí navrhovateľ navyše preukázať, že predbežné rozhodnutie súdu je nevyhnutné, t. j. určitý prvok veci je taký naliehavý, že rozhodnutie v rámci

riadneho súdneho konania by bolo prijaté príliš neskoro. Táto naliehavosť môže vychádzať z rôznych okolností. Môže sa zakladať na skutočnosti, že ak by projekt nebol zastavený pred rozhodnutím súdu, došlo by k nezvratnému poškodeniu (t. j. vyrúbané stromy, zničené prírodné prostredie atď.). Keďže o súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania možno požiadať len v naliehavých prípadoch, nie je stanovená žiadna lehota.

Proti rozhodnutiam o súdnom príkaze ukladajúcom povinnosť zdržať sa určitého konania možno podať opravný prostriedok. Závisí však od príslušného súdu, či udelí právo podať opravný prostriedok, a vec musí mať mimoriadny význam.

XI. O trovách

Kategórie nákladov

Pri získavaní prístupu k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia žiadateľ zvyčajne hradí trovy a poplatky v týchto kategóriách:

- **Trovy správneho konania (Widerspruchsverfahren)**

V niektorých záležitostiach životného prostredia musia ako prvý krok žiadateľa začať správne konanie. Napríklad v prípadoch, v ktorých sa obyvatelia usilujú o to, aby orgány miestnej samosprávy prijali opatrenia proti nadmernému hluku spôsobenému dopravou alebo priemyselnými podnikmi. Na tento účel musí žiadateľ zaslať zodpovednému orgánu písomnú sťažnosť (Widerspruch), v ktorej vysvetlí, prečo rozhodnutie alebo opatrenie porušuje jeho práva. Trovy tohto konania sú pomerne nízke.

Prevažnú väčšinu záležitostí životného prostredia, akou je napríklad otázka EIA, však nie je možné riešiť sťažnosťou prostredníctvom správneho konania o preskúmaní. Namiesto toho musí žiadateľ napadnúť príslušný orgán priamo pred súdom.

- **Súdne poplatky**

Ak sa žiadatelia v záležitostiach životného prostredia musia obrátiť na súd, hradia sa rôzne súdne trovy v závislosti od úrovne, na ktorej sa vo veci rozhodne s konečnou platnosťou. Existujú:

- **Trovy za začatie konania**

- **Trovy za opravný prostriedok**

- **Trovy za predbežné opatrenia:** V naliehavom prípade, keby trvanie bežného súdneho konania spôsobilo značnú škodu, môžu žiadatelia požiadať o predbežné opatrenia (t. j. súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania – einstweiliger Rechtsschutz). V takýchto prípadoch sa takisto hradia súdne trovy.

- **Odmeny právnym zástupcom**

Ak je na súde potrebné právne zastúpenie, odmeny právnym zástupcom predstavujú rozhodujúcu časť súdnych trov. Ak sa vec na poslednom stupni prehrá, môže sa od žiadateľov požadovať, aby zaplatili nielen odmeny svojich právnikov, ale v určitom rozsahu aj odmeny právnych zástupcov druhého účastníka konania. Verejné orgány, aby predišli odmenám právnym zástupcom, zvyčajne zastupujú ich zamestnanci, ale súkromné subjekty, ako sú investori, môžu zastupovať právnicami, čo môže viesť k trovám, ktoré má pokryť účastník konania, ktorý spor prehral.

- **Náklady na predkladanie dôkazov, odmeny znalcom**

V záležitostiach životného prostredia je potrebné, aby mnohé skutočnosti, ktoré sú dôležité pre rozhodnutie vo veci (dôkazy), analyzovali a predkladali znalci. Čím je na analýzu a predloženie relevantných skutočností potrebných viac zručností a času, tým vyššie sú náklady na vedecké analýzy a znalcov.

Výpočet trov na základe systému hodnoty predmetu sporu (Streitwert)

Podľa zákona o súdnych trovách (Gerichtskostengesetz/GKG) závisia súdne trovy od tzv. hodnoty predmetu sporu (Streitwert), ktorú určí súd. To znamená, že súd odhaduje, ako by sa predmet sporu dal vyjadriť v peniazoch. Čím vyššia je hodnota predmetu sporu, ktorú stanovil súd, tým vyššie sú súdne trovy a iné náklady (napr. odmeny právnym zástupcom), ktorých výpočet v určitej miere závisí od hodnoty predmetu sporu.

V období rokov 2002 až 2006 bola v záležitostiach životného prostredia hodnota predmetu sporu stanovená od 2 000 EUR do 260,000 EUR (!) v mimoriadnych prípadoch. Štatisticky sa suma pohybuje medzi 20,000 EUR a 25,000 EUR, jednotlivé sumy sa však výrazne líšia. Približne v 8 % žalôb týkajúcich sa ochrany prírody boli hodnoty predmetu sporu stanovené do výšky

2 000 EUR, v 24 % od 10,000 EUR do 10,000 EUR a v ďalších 21 % od 15,000 EUR do 15,000 EUR. To znamená, že vo väčšine týchto prípadov tvorila základ pre výpočet trov maximálna hodnota 2 000 EUR. V približne 32 % prípadov počas tohto obdobia bola hodnota predmetu sporu stanovená medzi 15,000 EUR až 40,000 EUR a v približne 15 % nad 75,000 EUR.

Trovy súdnych konaní v záležitostiach životného prostredia sa teda značne líšia. Je veľmi ťažké spoľahlivo odhadnúť trovy vopred.

Výpočet trov za začatie konania

Pokiaľ ide o Súd prvého stupňa, v prípade, že hodnota predmetu sporu predstavuje 25,000 EUR, uplatňuje sa suma približne 5 000 EUR.

Táto suma sa skladá z 933 EUR procesných poplatkov plus približne 1 700 EUR odmien právnym zástupcom každého z účastníkov konania podľa sadzieb náhrad stanovených zákonom, plus DPH, t. j. 933 + (2 x 1700) + DPH. Náklady na vlastného právneho zástupcu môžu byť značne vyššie, keďže väčšina odborníkov nepracuje podľa tabuľky odmien stanovenej zákonom, ale na základe individuálnych zmlúv, a účtuje si päťmiestne sumy. Táto suma nezahŕňa žiadne náklady na predkladanie dôkazov /znalecké posudky, ktoré môžu túto sumu vysoko presiahnuť.

Hodnota predmetu sporu môže byť nižšia, ale tiež značne vyššia ako 25,000 EUR, čo zodpovedajúcim spôsobom znižuje alebo zvyšuje trovy: V prípade hodnoty predmetu sporu vo výške 2 000 EUR by sa muselo počítať so súdnymi trovami a odmenami právnym zástupcom bez nákladov na predloženie dôkazov so sumou približne 1 000 EUR, v prípade hodnoty predmetu sporu vo výške 15,000 EUR by to bolo približne 4 000 EUR. Táto suma sa zvyšuje na 6,800 EUR, ak je hodnota predmetu sporu stanovená na 9,500 EUR, resp. na 75,000 EUR, ak je hodnota predmetu sporu stanovená na 40,000 EUR.

Výpočet trov za opravný prostriedok

V prípade druhého stupňa (Berufung), ak sa uplatňuje, by trovy konania a odmeny právnym zástupcom bez nákladov na predkladanie dôkazov predstavovali približne 5,800 EUR, ale môžu sa zvýšiť až na 7 700 EUR.

V prípade tretieho stupňa (Revision), ak sa uplatňuje, platí približne rovnaká suma.

Tieto číselné údaje sa týkajú predmetu sporu v odhadovanej hodnote 25,000 EUR, skutočné trovy môžu byť nižšie alebo podstatne nižšie alebo vyššie, ak príslušný súd stanoví inú hodnotu predmetu sporu.

Výpočet nákladov na zdržanie sa určitého konania (Vorläufiger Rechtsschutz/Einstweilige Verfügung)

Hodnoty predmetu sporu, ako aj súdne trovy predstavujú približne 50 % sumy, ktorá sa má zaplatiť za bežné súdne konanie. V prípade, že sa na tomto stupni vo veci nerozhodne, teda trovy za súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania sú mimoriadnymi trovami, za ktorými zvyčajne nasledujú trovy za konanie na ďalšom stupni príp. stupňoch.

Výhra alebo prehra sporu – kto bude nakoniec platiť a za čo?

V záležitostiach životného prostredia sa uplatňujú len všeobecné pravidlá správneho konania. Súčasťou týchto pravidiel je zásada, že „platí účastník konania, ktorý prehrá spor“, stanovená v článku 154 správneho poriadku (Verwaltungsgerichtsordnung, VwGO). To znamená, že účastník konania, ktorý spor prehrá, musí zaplatiť všetky súdne trovy, odmenu svojho právnikovi i právnikovi druhého účastníka konania. Zákonom sa však stanovuje strop týkajúci sa náhrady, ak odmeny právnikom presahujú všeobecné pravidlá. Tieto sa pohybujú v závislosti od hodnoty predmetu sporu. Odhady uvádzajú sumu od 700 EUR do 2 500 EUR v prípade prvého stupňa, 900 EUR až 3 000 EUR v prípade druhého stupňa a od 900 EUR do 2 000 EUR v prípade tretieho stupňa, ak sa uplatňuje, všetky údaje sa týkajú hodnoty predmetu sporu vo výške 25,000 EUR.

Náklady na predkladanie dôkazov, odmeny znalcom

Náklady na predkladanie dôkazov a odmeny znalcom nie sú zahrnuté do uvedených odhadov. V tomto prípade sa zásada účastníka konania, ktorý prehrá spor, neuplatňuje. Účastník konania, ktorý predkladá znaleckú správu alebo iný dôkaz, musí znášať náklady. Aj keď je účastník konania úspešný, tieto náklady nie sú automaticky preplatené. Súd však môže rozhodnúť, že účastník konania, ktorý spor prehral, musí úplne alebo čiastočne znášať náklady na predloženie dôkazov druhého účastníka konania. V prípade, že predloženie dôkazov nariadil súd, musí náklady naň znášať neúspešný účastník konania.

Náklady na predkladanie dôkazov v prípade typickej veci v oblasti životného prostredia je ťažké odhadnúť. Náklady na predloženie dôkazu vo forme znaleckého posudku sú zriedka nižšie ako 5,000 EUR a pohybujú sa v priemernej výške okolo 25,000 EUR. V rozsiahlych veciach, keď je potrebné vyjadrenie viacerých znalcov k rôznym otázkam, môžu byť tieto sumy značne vyššie.

XII. Mechanizmy finančnej pomoci

Oslobodenie od trov konania alebo súvisiacich trov v záležitostiach životného prostredia

Pre environmentálne organizácie neplatí v záležitostiach životného prostredia ani podobných veciach žiadne oslobodenie od trov konania ani súvisiacich trov.

Finančná pomoc a právna pomoc v záležitostiach životného prostredia

Podľa § 116 OSP (Zivilprozessordnung/Občiansky súdny poriadok) a § 166 Verwaltungsgerichtsordnung (VwGO/správny poriadok)

- jednotlivci
- ako aj právnické osoby (t. j. aj environmentálne organizácie),
- ak majú pobyt alebo sídlo v Nemecku alebo v členskom štáte EÚ alebo EHP, môžu požiadať o finančnú pomoc v prípade, že sa chcú obrátiť na súd a nemajú na tento účel dostatok zdrojov.

Fyzické osoby musia preukázať, že nemajú dostatok finančných zdrojov, aby sa mohli zúčastniť na súdnom konaní bez právnej pomoci, a že vec, ktorú chcú predniesť súdu, má dostatočné vyhliadky na úspech a nepredstavuje zneužitie práva.

Okrem toho právnické osoby, ako sú environmentálne organizácie, musia tiež preukázať, že ak by nedošlo k súdnemu konaniu, bolo by to v rozpore s verejným záujmom.

Možnosť, že environmentálne organizácie môžu požiadať o právnu pomoc v záležitostiach životného prostredia, však v praxi nemá žiaden význam, pretože podľa všetkého doteraz nebola právna pomoc nikdy poskytnutá environmentálnej organizácii v žiadnej veci, v ktorej sa obrátila na súd. Jedným z dôvodov môže byť skutočnosť, že súdy poverené určiť, či osoba alebo združenie spĺňajú kritérium „nedostatku zdrojov“, stanovujú prísne normy.

V roku 2008 OVG Muenster (vyšší správny súd spolkovej krajiny Severné Porýnie-Vestfálsko) napríklad rozhodol, že žiadosť o právnu pomoc vydané environmentálna organizácia bola neoprávnená, pretože organizácia nevyužila vytvoriť finančnú rezervu na právne účely v minulosti a mohli pokúsiť získať finančné prostriedky najmä v prípade chce postaviť pred súd.

Organizácia bola vyhlásená za organizáciu, ktorá má dostatok finančných prostriedkov, okrem prípadu, keď všetky svoje existujúce prostriedky vynaložila na predmetnú vec. Navyše podľa súdu by sa pred posúdením právnej pomoci mal brať do úvahy aj osobný majetok členov organizácie.

Právna pomoc pro bono, organizácie alebo právnici špecializovaní na právo životného prostredia, ktorí konajú vo verejnom záujme

Na rozdiel od iných oblastí, ako je právo v oblasti migrácie, právna pomoc ad hoc, inštitucionalizovaná dobročinná právna pomoc alebo činnosti pro bono nemajú v záležitostiach životného prostredia žiadnu tradíciu, hoci niektorí znalci v tejto oblasti niekedy súhlasia so zníženou odmenou. Vo všeobecnosti je právnikov špecializovaných na právo v oblasti životného prostredia málo, a preto je ich poradenstvo drahé.

Väčšinu prípadov v záležitostiach životného prostredia iniciujú environmentálne organizácie. Väčšie environmentálne organizácie majú niekedy zamestnancov špecializovaných na otázky relevantné v konkrétnej veci. Je však zriedkavé, že znalci organizácie by boli zároveň špecializovanými právnymi.

Právne kliniky, ktoré sa zaoberajú vecami v oblasti životného prostredia

Existujúce právne kliniky v Nemecku, ktorých je málo, sa doteraz nezaoberali vecami v oblasti životného prostredia. Pred rokom 2008 bolo prevádzkované právnych kliník v Nemecku nelegálne, keďže poskytovanie právnej pomoci bolo výhradným právom právnikov oficiálne vykonávajúcich toto povolanie. Komukoľvek inému, aj odborníkom činným v oblasti práva (napr. sudcom) hrozilo, že budú za poskytnutie právnej pomoci mimo tohto reštriktívneho právneho rámca stíhaní. Od reformy v rokoch 2007/2008 môžu právne kliniky prevádzkovať svoju činnosť, doteraz však nebola zriadená žiadna klinika zameraná na environmentálne právo.

XIII. Včasnosť

V prípade správnych konaní o udelení povolenia existujú lehoty na vydanie rozhodnutia. V rámci postupov udeľovania povolenia pre všeobecné priemyselné zariadenia je lehota 3 mesiacov pre veľké projekty a 7 mesiace pre menšie projekty. Správny orgán môže predĺžiť lehoty, ak je žiadosť o predĺženie riadne zdôvodnená. V rámci postupov udeľovania povolenia pre veľké projekty, ako sú vnútroštátne cesty, železnice či vodné cesty, nie sú stanovené žiadne presné lehoty, ale stanovuje sa, že rozhodnutia sa musia prijať „v primeranom čase“ alebo „efektívne“.

Pokiaľ ide o konania pre opomenutie, ak orgány nerozhodnú o projekte napriek tomu, že im boli poskytnuté príslušné dokumenty, je možné orgán žalovať pred súdom po troch mesiacoch nečinnosti.

Podľa údajov, ktoré uverejnilo spolkové ministerstvo spravodlivosti v roku 2011 [6], trvanie 10,9 mesiacov na konanie na prvom stupni v priemere 4,6 mesiaca je najkratšie priemerné trvanie v niektorých spolkových krajinách a 25 mesiacov najdlhšie priemerné trvanie v iných spolkových krajinách. #6 Pokiaľ ide o konania začínajúce na úrovni vyšších správnych súdov, priemerná dĺžka konania na prvom stupni je 6,3 mesiaca na celoštátnej úrovni, pričom 28 mesiacov je najkratšie priemerné trvanie v niektorých spolkových krajinách a 15,7 mesiacov najdlhšie priemerné trvanie v iných spolkových krajinách. Z toho vyplýva, že aj priemerný proces môže trvať niekoľko rokov, keď sú zapojené dva alebo viaceré stupne.

Potom, čo Nemecko kritizoval Európsky súd pre ľudské práva, boli v novembri 2011 uzákonené nové právne predpisy, ktoré umožňujú účastníkom súdneho konania upozorniť súd, keď hrozí postupy trvať neprimerane dlho a nárok na osobitnú náhradu škody, ak postup bude trvať príliš dlho. [7]#7

XIV. Ďalšie otázky

Spolkové ministerstvo uverejnilo príručku s prehľadom o právach podľa Aarhuského dohovoru vrátane prístupu k spravodlivosti: <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/pp/a.to.j/AnalyticalStudies/handbook.final.pdf> Mimovládne organizácie uverejnili niekoľko príručiek a manuálov pre svoje regionálne časti a aktivistov.

Príklad: [Príručka: Práva environmentálnych skupín zúčastniť a podať žalobu \(PDF\)](http://www.ufu.de/en/environmental-law.html). Podrobnejšie informácie sa nachádzajú na webovej stránke odboru pre právo životného prostredia a účasť verejnosti v rámci Nezávislého inštitútu pre environmentálne otázky: <http://www.ufu.de/en/environmental-law.html>

V posledných rokoch sa v Nemecku čoraz častejšie používa alternatívne riešenie sporov. V záležitostiach životného prostredia to závisí od toho, či sú sudcovia na príslušných súdoch vyškolení na tento účel. Na správnych súdoch v Šlezvicku (Šlezvicko-Holštajnsko) a Greifswalde (Meklenbursko-Predpomoransko) majú pre súdnu mediáciu osobitné programy. V rokoch 2007 až 2010 boli na súdoch zaznamenané len dve mediačné konania. Niektoré známe mediačné konania sa konali v rámci postupov udeľovania povolení pre veľké infraštruktúry (letisko v Berlíne, letisko vo Frankfurte a hlavná stanica v Stuttgarte). Nezabránili však súdnym sporom po prijatí rozhodnutia.

XV. Postavenie cudzincov

Jedným z hlavných pilierov nemeckej ústavy (Grundgesetz) je doložka o zákaze diskriminácie. Nemecko od roku 2006 aj výslovnú zákon o rovnakom zaobchádzaní (Allgemeines Gleichbehandlungsgesetz), ktorý bol vypracovaný v dôsledku požiadaviek európskych antidiskriminačných právnych predpisov a obsahuje podrobnejšie pravidlá v oblasti boja proti diskriminácii, najmä v oblasti pracovného práva, občianskeho práva, daňového práva, a stanovuje osobitné opravné prostriedky na boj proti diskriminačnému konaniu alebo opomenutiu štátu, ako aj fyzických osôb. V oblasti procesného práva však doteraz neexistujú osobitné antidiskriminačné pravidlá.

Podľa zákona o súdnom konaní sa pred súdom a počas súdneho konania musí používať nemecký jazyk. Existuje jedna výnimka týkajúca sa oblastí v spolковой krajine Brandenbursko, kde má lužickosrbská menšina právo používať svoj jazyk.

Nemecko doteraz pravidelne neposkytuje preklad v rámci súdnych konaní, ani zaň neplatí. V rámci správneho konania sa náklady na tlmočenie môžu považovať za súdne trovy (Auslagen) a bude ich musieť znášať účastník konania, ktorý spor prehrá.

XVI. Cezhraničné prípady

V krajinách, ktorých sa týkajú projekty s možným cezhraničným vplyvom na životné prostredie, má verejnosť práva priznané dohovorom z Espoo, právnymi predpismi EÚ súvisiacimi s dohovorom z Espoo, Aarhuským dohovorom, právnymi predpismi EÚ súvisiacimi s Aarhuským dohovorom a bilaterálnymi dohodami. Na mimovládne organizácie sa nevzťahujú žiadne osobitné ustanovenia a majú aktívnu legitimitáciu, ako sa uvádza v časti VII.

Súvisiace odkazy

- Vnútroštátny webový portál o právnych predpisoch <http://www.gesetze-im-internet.de/>
- Právne predpisy o prístupe k spravodlivosti:
 - [Opravných prostriedkoch vo veciach životného prostredia \(Umweltrechtsbehelfsgesetz\), anglické znenie](http://www.bmu.de/files/english/pdf/application/pdf/umwelt_rechtsbehelfsgesetz_en_bf.pdf) http://www.bmu.de/files/english/pdf/application/pdf/umwelt_rechtsbehelfsgesetz_en_bf.pdf
 - [Opravných prostriedkoch vo veciach životného prostredia \(Umweltrechtsbehelfsgesetz\), nemecké znenie](http://www.gesetze-im-internet.de/umwrg/) <http://www.gesetze-im-internet.de/umwrg/>
- [Advokáti v oblasti životného prostredia:](#)

- Idur- Informationsdienst Umweltrecht (informačná služba v oblasti práva životného prostredia)

ROZSUDOK

[1] *Po rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-115/09 (BUND/Trianel) z mája 2011 týkajúcej sa nemeckých Vykonávanie smernice 2003/35/ES išlo o prístupe k spravodlivosti v záležitostiach environmentálne organizácie.*

[2] *Hodnotenie environmentálneho dopadu*

[3] *Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania*

[4] *Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/35/ES z 21. apríla 2004 o environmentálnej*

Zodpovednosť

[5] *Do tejto kategórie by mali patriť všetky potenciálne zainteresované strany, na ktoré sa nevzťahuje predchádzajúci text, napr. majú príslušné orgány aktívnu legitimáciu vo vzťahu k rozhodnutiam iných príslušných orgánov, atď.?*

[6] http://www.bmj.de/SharedDocs/Pressemitteilungen/DE/2011/20111014_Durchbruch_beim_Schutz_vor_ueberlangen_Gerichtsverfahren.html (len v nemčine).

[7] http://www.bmj.de/SharedDocs/Pressemitteilungen/DE/2011/20111014_Durchbruch_beim_Schutz_vor_ueberlangen_Gerichtsverfahren.html (len v nemčine).

Toto je strojový preklad obsahu. Vlastník tejto webovej lokality nenesie žiadnu zodpovednosť ani inak neručí za kvalitu strojového prekladu.

Posledná aktualizácia: 14/09/2016